

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . K 28.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6.50
za en mesec " " 2.20
za Nemčijo celoletno " 28.—
za ostalo inozemstvo " 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . K 24.—
za pol leta " " 12.—
za četrt leta " " 6.—
za en mesec " " 2.—

V upravi prejeman mesečno K 1.90

SLOVENE

Inserati:

Enostolpna petlivrstna (72 mm):
za enkrat po 15 v
za dvakrat " 13 "
za trikrat " 10 "
za večkrat primeren popust.

Poslano in rekl. notice:
enostolpna petlivrstna (72 mm)
30 vinarjev.

Izhaja:

vsak dan, izvenoma nedelje in
praznike, ob 6. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74. —

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. Za
Avstr. poštne bran. račun št. 24.797. Ogrske poštne
bran. račun št. 28.511. — Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Tripoliško vprašanje.

Italija se res, brez vsake šale, pripravljala na to, da Tripolis zasede. Oficijozna »Tribuna« poroča, da so vsi pomorski častniki, ki so na dopustu, pozvani, da se vrnejo. Ladja »Saint Bon« je dobila povelje, da iz Taranta odplove v Sirakuz, kjer se ima združiti z drugimi ladjami. V Speziji so istotako pozvali k orožju vse na dopustu se nahajajoče pomorske častnike, podčastnike in vojaške. Sirakuz, koder se v kratkem zbere prva in druga divizija sredomorskega brodogoja, je očitno določen za oporotčko od izhodišče ekspedicije v Tripolis. Najbolj pa je važna vest, da so v okrožju napoliškega armadnega zbora poklicani k praporom rezervisti letnika 1889. ladj »Sicilia« in »Sardegna« pa imata nalog odpluti iz Gaete in križariti po vzhodnih sredomorskih vodah, da preprečita, da bi mogle turške ladje aprovisionirati in donášati orožje v tripoliška pristanišča. Vrhtega »Tribuna«, ki ima najožje stike z vlado, z vso odločnostjo in gotovostjo poudarja potrebo takojšnje ekspedicije. Pretvezo so že našli: laški trgovci v Tripolisu so ogroženi, turške oblasti jih preganjajo, njihovo življenje in imetje je v nevarnosti, Turki so pa tudi eno laško ladjico nekje v obližju Tripolisa zaplenili. Interesantno je tudi to, da je rimski prefekt 20. t. m., ko se je vršila proslava zavzetja Rima, preprečil vsako iridentsko demonstracijo pri Porti Piji, koder so navadno dijaki vsako leto nastopili z zastavama neodrešenega Trsta in Kopr. Umevno! Italija se pravkar pogaja z velevladmi, pod kakšnimi pogoji in ali jim je sploh všeč aneksija turške provincije, ki bo imela jako dalekosežne posledice in bo Turčijo nevarno razburila. Saj pomeni novi korak za razkosanje Turčije, ki je zdaj v par letih izgubila Bosno in Rumelijo in ni še pacificirala Albancev ter Yemena. Laški korak bo skoraj gotovo ves Balkan pokonci spravil in zato Lahí krvavo potrebujejo privoljenja Evrope. Najbržeje ga v principu že imajo, sicer ne bi bili ekspedicije že zdaj mobilizirali.

Kako Lahí svoj korak motivirajo? Lahí kolonije v Afriki res nujno potre-

bujejo. Eritrejsko ozemlje se jim ne izplača, ker se odtod ne morejo nikamor razširiti; ne puste jih naprej ne Abesinci ne Angleži ne Francozi. Tripolis pa je zadosti obsežen in pred nosom. Zadnje ljudsko štetje je pokazalo, da je prebivalstvo na Laškem zelo narastlo, najmanj za 3 milijone, da šteje kraljestvo že blizu 40 milijonov duš. Vsled slabih gospodarskih razmer, vsled katerih je večji del zemlje v rokah patricijev, jih vedno menj najde kruha v domovini. Na eni strani se politične razmere doma vsled naraščajočega proletariata ne morejo konsolidirati, na drugi se množi izseljevanje, ki pa ima tudi svoje velike senčne strani. Zadnji spor z Argentinijo, kamor se večina laških izseljencev obrne, je pokazal, od kakih slučajnosti je emigracija odvisna. Za Italijo je veliko boljše, če tok svojih ljudi nameri v Tripolis, kjer ne bodo delali za tužce, ampak lastno domovino bogatili. V Tripolisu so tudi veliki rudniki žvepla, ki jih mora dobiti v roke Italija, sicer ji tuja konkurenca uniči produkcijo žvepla v Siciliji, ki od tega živi. Lahí upajo tudi, da bo aneksija Tripolisa ugodno vplivala na takozvani »problem južnih pokrajin«. S kalabriškim, apuljskim in sardinjskim ljudstvom je res križ. Zalostne politične razmere za časa burboncev so to ljudstvo popolnoma demoralizirale, tako da mu je pri najboljši volji res težko pomagati. Pač pa postanejo ti ljudje v kolonijah nekoliko bolj brihtni in se jasnejše glave vrnejo v domovino. Sploh pa vsa laška trgovina rabi ekspanzije na jug in če Lahí pravó priliko, zamude, jim Francozi in Angleži kmalu zapro vso Afriko.

Tripolisa Lahom skoro ne zavidamo. Če bodo dobili ondi dela — in pacifikacija ter kolonizacija bo precej dolgo trajala — bodo nekoliko pozabili na »neodrešene« provincije. Vendar pa nalaga ta reč Avstriji nove dolžnosti, ako hoče biti drugim enakovredna velisila. Ekspanzija vseh držav proti jugu nas sili, da imamo svojo armado in mornarico vedno pripravljeno, zlasti ker se bo sprčo tega gibanja kmalu ves Balkan vnel in je razpad Turčije veliko bližji kakor se misli. Če ne bomo mi vsaki eventualnosti kos, bomo v kot potisnjeni. Zato je naravnost zločin v takem času zoper armado hujskati. Laška socialna demokracija dela drugače. Ona

ekspedicijo v Tripolis iz navedenih vzrokov odobrava in še na misel ji ne pride v tem trenutku uprizoriti kako antimilitariško gonjo. Če si Lahí pri svoje Tripolis, smo mi prisiljeni misliti na kaj drugega. Solun nam je potem kakor oko v glavi potreben, če nočemo, da Anglež, Francoz in Lah v sredozemskem morju popolnoma zagospodarijo, mi bi pa bili od vseh strani zaprti kakor miš v pasti. Upati je, da se mero-dajni faktorji spričo sedanjega položaja zavedajo svoje naloge.

IZPREMEMBA V VOJNEM MINISTRTVU.

Listi se Salijo, ker je Schönaich prej zapustil vojno ministrstvo, kakor je izšlo cesarjevo lastnoročno pismo in ker je Auffenberg tudi prej prevzel posle vojnega ministrstva, predno se je proglasilo vladarjevo imenovalno pismo. Stvar pa ni tako huda. Cesarjeva pisma so poslali Aehrenthalu v Reichenau, kjer so se nekoliko zakasnila. Auffenberga je zaslišal tudi prestolonaslednik. Avdijenca je trajala nad eno uro. Novi vojni minister je obiskal tudi vse nadvojvode, ki bivajo na Dunaju in armadne nadzornike. Cesar zaprišeče Auffenberga v ponedeljek. Baron Schönaich bo trajno vpokojen.

ČEHI IN NEMCI.

Iz Prage se poroča, da bodo najbrže Čehí svoj predlog glede na uimske predloge tako izpremenili, kakor želo Nemci in da ga bo predsednik lahko brez razprave odkazal odseku. Komisija, ki se peča z izpremembo deželne-ga reda, je razpravljala o permanenci komisije. Narodno-politična komisija je včeraj sklenila permanenco.

IZGREDI V AVSTRIJI.

V Ottakringu je bilo sinoči popolnoma mirno. Izredne odredbe glede na gostilne in kavarne se odpravijo. Radi nedeljskih demonstracij z bajonetom zabodeni delavec Karel Lechner je včeraj v Rudolfoví bolnišnici umrl. — V Schwechatu so rdeči pobje 20. t. m. pobijali plinove svetilke.

RAZDOR MED DUNAJSKIMI KRŠČANSKIMI SOCIALCI.

Dunajski krščansko-socialni meščanski klub je v svoji včerajšnji seji razpravljaj o ustanovitvi novega nemško-nacionalnega kluba. Sejo je vodil Steiner, ki je sklicuje se na poročila li-

stov pozval nemške nacionalce, če res mislijo izstopiti iz kluba. Nagler in več drugih je naglašalo, da je to res. Mo-goče je, da še enkrat preprečijo klubov razdor.

DRAGINJSKO VPRAŠANJE.

Iz Budimpešte se poroča, da se bodo osobito pogajali o uvozu argentinskega mesa. Ogrska kmečka zveza zbora-ruje v torek in protestira proti uvozu mesa. Budimpeštanski župan je naznanil Khuenu, da hoče radi vedno večje draginje privzoriti veliko akcijo. Dunajsko meščanstvo priredi 5. oktobra ob 7. uri zvečer shod zaradi mesa. Shoda se udeleži veliko zastopnikov raznih mest in stanovskih organizacij.

NOVI MOŽ NA OGRSKEM.

Ogrski politični krogi trde, da je cesar naročil pred kratkim v knežji stan povišanemu grofu Tasilu Festeticu, da naj bo pripravljen prevzeti vlado, ko odstopi Khuen. Knez Festetics je baje izjavil, da je Khuen že strmoglavljen.

DVOBOJ HRVAŠKEGA BANA.

»Pesti Hirlap« objavlja članke, naperjene proti hrvaškemu banu Tomašiću in mu očita hude stvari. Ban je po člankih razžaljen in je pozval glavnega urednika »Pesti Hirlapa« po grofu Tiszi in dvornem svetniku dr. Ehrenhöflerju na dvoboj.

NOVA ZAROTA NA SRBSKEM.

Belgrajsko »Novo Vreme« poroča, da obstoja nova zarota, ki ima namen, da prevzame takoj prestol prestolonaslednik Aleksander. Glavni zarotniki so Dušan Alimpić, Aza Novaković, Dragotin Cujanović, nadalje več častnikov in uradnikov. Prestolonaslednik je z zaroto zadovoljen, ker se vedno boji svojega brata Jurija, ki se še ni popolnoma odpovedal prestolu. V zvezi z novo zaroto so tudi Novakovičeva razkritja, ki imajo namen, pospešiti izpremembo na prestolu.

REVOLUCIJA NA ŠPANSKEM.

Španska vlada je pozvala brzogajno častnike, ki so na dopustu v Genfu in v Lausanne, da se morajo nemudoma vrniti nazaj na Špansko. Švicarske oblasti so pa obvestile špansko vlado, da je zapustilo veliko španskih in italijanskih anarhistov Genf in odpotovalo v Barcelono. V Pariz se poroča iz Madrida: Glavne stavke v Madridu se

LISTEK.

Med umetniki.*
i. Jakopič:
V ODGOVOR GOSPODU SLIKANJU
M. STERNENU.

Toraj si vendar prišel! Dolgo sem Te že pričakoval. Marsikrat sem na svojih potih srečal Tvoje senco, v besedah svojih tovarišev in znancev sem marsikrat zasledil Tvoje misli in med vrstami A. Gabrovega članka sem zagledal Tvoj obraz. Zdaj pa si vendar prišel v lastni osebi. Hvala ti za to. Vsekako je ugodno, če si je človek na jasnem o svojem nasprotniku. In o Tebi sem zdaj na jasnem, popolnoma na jasnem.

Predvsem moram omeniti, da je jako nehvaležna naloga polemizirati s takim gospodom kakor sta gospod Gaber in Ti. Vajine razprave izpodbijajo trditve, ki niso bile storjene, odgovarjajo na stvari, ki niso bile rečene, polagajo besedam pomen kakršnega logično sploh ne morejo imeti, in če vse to ne zadostuje, sežejo po sumničanju in skritim obdolžitvam, ki nimajo nikakega dejanskega vzroka. Ali res ne znata logično misliti, ali pa nečeta?

* Dajemo svobodno besedo vsem v polemiki prizadetim. Jasnost vedno le koristi stvari. Ur.

Človeka, ki je vaju vsako delo vestno izvrševati, mora tako postopanje v prvem trenutku kar osupniti, in treba je nekoliko časa, da mu je mogoče se spoznati v skrivnostnem blodišču tega omiselja.

Ti mi očitaš, da v svojem, zame kot umetnika jako neprimernem članku kažem ne samo malo kolegialnosti, temveč pišem tudi stvari, o katerih moram vedeti, da ne odgovarjajo dejanski resnici. Čudno! Kaj pa imaš priložnost k tistim besedam, ki si jih nekje govoril, in sicer predno je še bil napisan moj zagovor proti A. Gabrovemu napadu? Saj se spominjaš, ali ne? Obljubil si namreč za slučaj, če bi jaz le ugovarjal g. Gabrovim obdolžitvam, da padete z velikim loparjem po meni in udrihate tako dolgo, dokler me ne uničite. Toraj tako, kolega! Ne da bi dal najmanjši povod, le tako, ker je všeč enemu ali drugemu: najprvo najbrutalnejši napad name, potem naj mi pa bo zabranjena z najhujšimi grožnjami vsaka pravica do lastne obrambe. Res kolegialno! ah, nadvse kolegialno! Poznal sem Te sicer dobro, zato me tudi marsikatero dejanje, ki si ga izvršil proti meni in proti svojim tovarišem, ni več presenetilo. Skoraj sem že izbrisal vse grenke spomine iz svojega srca. Zdaj pa prideš in vnovič se vzbude v meni vsi ti spomini. Ne boj se! Ničem spravljaj teh stvari v javnost in jih tudi danes ne bom. — Pa včasih si tiho hodil — zdaj pa prihajaš

na tako silen način. Prijatelj, tukaj sem! Branil sem se pošteno; izvršujte toraj zdaj še Vi svoje delo!

Dolgo si bil v moji bližini in prepričan sem, da si spoznal moj značaj tako dobro, kakor sem spoznal jaz Tvojega. Prepričan sem, da mi v resnici niti ne prisojaaš takih grdobj, kakršnih me obdolžuješ; in vendar me obdolžuješ.

V svoji polemiki govorim dovelj jasno o koristi, ki jo ima prireditelj razstav. To polemiko sem napisal za dostojne ljudi in ti so mogli iz mojega izvajanja prav lahko sklepati, da odstotki od prodanih slik, vstopnina in subvencije, katere uporabljam v to, za kar jih dobim, ne zadostujejo za pokritje vseh stroškov in da sem zato primoran pokrivati primanjkljaj z vsotami, ki sem jih dobil za svoje prodane slike. Detajliran račun bom predložil onim oblastem, ki imajo pravico od mene to zahtevati. Tebi nasproti pa danes ne čutim nikake obveznosti. Res so bili časi, ko sem bil na razpolago vsakemu svojemu tovarišu, danes pa je drugače.

O nagradi Tvoje slike v Hannoveru se nikakor ne izražam na dvoumen način. V dotičnem odstavku svoje polemike popravljam le jasno in točno napačna poročila in napačne sklepe gospoda Gabra. Da sem se tu dotikal tudi Tvoje osebe, je bilo po naravi A. Gabrovega izvajanja neizogibno. Pri takih stvareh se lahko marsikaj pri-

peti, kar enemu ali drugemu ni ljubo. Da pa nisem imel namena delati krivice Tebi ali Tvoji umetnosti, bi iz članka ravnokako lahko tudi Ti razvidel, kakor vsak drug razumen čitatelj. Če se pa kljub temu čutiš neprijetno zadetega, zahvali se za to le pri svojem prijatelju gospodu A. Gabru.

Da bi bili tisti gospodje, ki so odločevali o slikah na hannoverski razstavi, »ničle«, tega nisem nikjer trdil, tudi ni razvidno iz vsega mojega izvajanja, da bi hotel kaj takega reči. Trdil sem le, da oni niso merodajni za moje mnenje, »ker verujem v svojo lastno razsodnost bolj, kakor v vse nemške kapacitete«. Pa čudno, kako si se spre-menil, odkar se nisva videla! Včasih si imel navado imenovati take svetovnoznane gospode, kakor je M. Liebermann, »anštrajharje«.

Kar se tiče mojega mnenja o g. Zmitkovem umetniškem delovanju, izjavljam, da je tovarišu Zmitku znano, kako sem mislil in kako mislim o njegovi umetniški sposobnosti, dalje mu je znano, kako sem sodil in kako sodim splošno o njegovih nekdanjih in sedanjih delih. Znano mu je tudi, kako sem mislil in kako mislim o posameznih njegovih slikah, in to moje mnenje ni v nikakem nasprotju z izreki, ki sem jih kdaj delal najsibo v javnosti ali pa v ožjih krogih.

Na Tvoja izzivanja glede razmerja gosp. Zmitka s klubom »Savo« imam pripomniti, da ima klub za javnost le

udeležuje le nekaj otrok, zidarji in izvoščiki. V Bilbao že pozivajo voditelji h koncu stavke. **V Madridu je popolnoma vse mirno.** Zaprli so načelnika železniške zveze in nekega soc. demokratskega mestnega svetnika. Zaprli bodo tudi predsednike vseh soc. demokratskih strokovnih društev. Po provinci pričenjajo delavci zopet delati, v provincah Gijón in Valencia se pa agitira naprej. V Játiri so metali satkujoči delavci kamne na vojake, ki so nato ustrelili enega, ranili pa štiri soc. demokratske fanatike. Nahujskali so Špance na stavko francoski soc. demokraci, ki podpirajo Špance tudi z denarjem. V Sevilli so napadli po Francozih podkupljeni soc. demokratski razgrajči nemškega konzula, ki si je moral napraviti z revolverjem prostor. Prisiljeni so bili nastopiti orožniki in policija v konzulovo varnost. Ranjenih je bilo več oseb. Španska vlada nastopa zelo odločno. Vojakom je ukazano, da morajo pri najmanjšem izgredu nastopiti z orožjem. **V Ferrolu so bili napadeni samostani,** a so vojaki s sabljami razgnali soc. demokratsko sodrgo. **Vojaki so zasedli Kulero, kjer so bili umorjeni sodniki.** Proti Játiri maršira 300 anarhistov. Soc. demokratska in anarhistična sodrga, ki je terorizirala provinco, je pred vojaki pobegnila. Oster in odločen nastop vojaštva je že malone popolnoma streljal po Francozih v politične namene (Maroko!) podkupljene soc. demokratske izdajalce svoje domovine.

NAPAD NA STOLYPINA DELO POLICIJE.

Izginil je načelnik kijevske ohrane, polkovnik Kuljabka. Iz Peterburga se poroča, da je pustila usmrtiti Stolypina iz maščevanja policija. Navajajo: Bagrov je bil nastavljen pri policiji brez Stolypinove vednosti. Morilec bi bil gotovo pobegnil, da bi ga ne bil aretirar neki častnik, ki bi ni hotel izročiti policiji, ker se je bal, da pobegne. Nadalje potrjuje samoumor kijevskega policijskega načelnika domnevno, da je bil Stolypin usmrčen z vednostjo visokih uradnikov. Vladna »Rosija« piše, da se bo pojasnilo, v koliko je odgovorna politična policija za Stolypinov umor. Justični minister sam je pričel revizijo kijevske politične policije. Stolypinov brat, Aleksander Stolypin, je nasproti sodniku »Ruskega Slova« obdolžil orožniškega poveljnika Kurlova in načelnika kijevske ohrane Kuljabka, kakor tudi policijskega podravnatelja Kerikina, da so znali, da je bil Bagrov prej terorist in ravno Bagrovu so naročili Stolypinovo nadzorovanje, tasi je Stolypin odločno prepovedal nadzorstvo po policistih. Berolinski »Tageblatt« pa poroča iz Peterburga, da se bo sodil Bagrov v Peterburgu na izrecen carjev ukaz in da naj se javno razkrijejo skrivnostni ohrane. Usmrčen bo Bagrov 27. t. m. V Nici se je ustrelil ruski državni svetnik Gross, ker je radi napada na Stolypina močno kompromitiran.

MAROČANSKO VPRAŠANJE.

Uradno so oslabili senačno poročilo, da se bo rešilo maročansko vpraša-

nje v treh dneh. Kljub temu sodijo v Berlinu o položaju zelo optimistično. Kiderlen Wächter in Cambon se vedno konferira. Sodijo, da se doseže sporazumljenje sredi oktobra. Nemški državni zbor bo sklican šele 17. in ne 10. oktobra, kakor se je prvotno nameravalo. Pariški ministrski svet bo 23. t. m. sklepal o Cambonovem poročilu. Tudi v Parizu sodijo položaj optimistično. V Safiju je bila napadena Mannesmannova farma, kjer se je nahajal Mannesmann in še šest Nemcev. Španski konzul v Magadorju se je pričel pogajati z nemškim konzulom o odstopu pristanišča Ifni, ki bi ga radi Nemci kupili od Špancev, ker bi imeli Nemci radi dobro pristanišče v Atlantskem oceanu.

O UMORU KRALJA ALEKSANDRA. Novakovič dolži kralja Petra.

V nadaljevanju odkritij o zaroti 1. 1903 proti srbskemu kralju Aleksandru poroča Novakovič, da je svoječasto v Belgrad došli odposlanec sedanjega kralja Petra obljubil dvema zarotnikom po 25.000 dinarjev odškodnine njunim sorodnikom iz privatne premoženja bodočega kralja, ako padeta pri napadu na kraljevo dvojico. Ta trditve kompromitira zelo kralja Petra. Poroča se iz Belgrada, da se bodo ukrenili po naročilu kralja Petra energični koraki proti Novakoviču, ako ne preneha s svojimi odkritji. — Uradno srbska vlada hiti izjavljati, da so Novakovičevi spomini le njegova fantazija.

Dnevne novice.

+ **Slovenci in narodnostni sporazum na Češkem.** Pod tem naslovom prinaša praška »Union« z dne 20. septembra »Slovenčeva« izvajanja glede imenovanja nemškega ministra-rojaka ter konstatira, da so bila kriva nekatera tozadevna častniarska poročila, kakor da bi bila ost teh izvajanj obrnjena proti Čehom. Potem navaja list tudi »Edinostina« izvajanja v zadevi ministrov-rojakov ter izjavlja da bodo vsi češki poslanci brez razlike strank najodločnejše podpirali zahtevo Jugoslovancov za zastopstvo pri kroni. Nato list zavrača insinucije »Sl. Naroda«, kakor da bi Čehi potem, ko bi dosegli zase ugoden sporazum z Nemci na Češkem, hoteli prepustiti Jugoslovane njihovi osodi, t. j. nadvladju Nemcev. Češko ljudstvo je skoziinskozi prežeto z idejo, da morajo Čehi ostati v bojnih vrstah avstrijskih Slovanov tudi tedaj, ako sporazum na Češkem izpade v popolno zadovoljstvo Čehov, saj dobro vedo, da s tem sporazumom se ne bo strto nemško nadvladje v državi, da s tem ne bo še vpeljana narodna pravičnost in objektivnost v državni upravi. In Čehi imajo svoje milijone tudi še na Moravskem, Šlezkem in v Nižji Avstriji, ki bi jih morali z Jugoslovani vred izdati, ako bi v državnem zboru izstopili iz bojnih vrst. Slednje da je torej popolnoma izključeno.

+ Narodna hinavščina liberalcev.

Kakšno grozovito vpitje so zagnali liberalci, ko je »Kranjska hranilnica« naklonila večjo vsoto za orglje v stolnici

v Ljubljani! »Slovenski Narod« in »Jutro« sta najmenj pol leta na podlagi tega dokazovala, da so »Nemci klerikalce kupili«. In da svojo narodnost v kolikormogoče sijajni luči pokažejo, so zoper »Kranjsko hranilnico« z različnimi, zelo malo čednimi sredstvi hujskali. Človek bi potemtakem upravičeno sodil, da liberalci od »Kranjske hranilnice« ne bodo niti vinarja vzeli. Danes pa beremo v uradnem listu, da je popolnoma liberalno »Slovensko pisateljsko podporno društvo«, v katerem so tudi slovenski liberalni častnikarji, grobove Čopa, Korytka, Linhart in Vodnika, torej mož, kojih imena značijo slovenski narodni prepored, **prenovilo s pomočjo zdatnega prispevka »Kranjske hranilnice«!** Tukaj se v bengalični luči kaže vsa liberalna hinavščina. »Kranjska hranilnica« je gotovo plemenito ravnala, da je na hujskanje v liberalnih listih na tako velikodušen način odgovorila, da je omogočila renoviranje grobov slovenskih narodnih pisateljev. Če bodo liberalci še kaj zoper »Kranjsko hranilnico« zabavljali in se v nas zagnjali, naj se spomnijo, da brez »Kranjske hranilnice« niso vstanu niti Vodnikovega groba vzdržati! Jezik za zobe, liberalci, in »Kranjsko hranilnico« na kolenih zahvalite, da vam zlo z dobrim vrača!

+ Zakaj liberalni učitelji besne?

Iz učiteljskih krogov nam pišejo: Od kar se naročajo šolske tiskovine tudi v »Katoliški tiskarni« in je izdala »Slomškova zveza« ročni zapisnik, so beneficijati v »Učiteljski tiskarni« kar obsedeni. Mislili so, da bodo drago prodajali učiteljstvu in krajnim šolskim svetom, kakor se jim bo ljubilo, računali so, kako si bodo delili dobiček in zboljševali plače, sedajpa ne bo nič. Nekaj učiteljev v Ljubljani je dobilo zaslužene graje, sedaj pa zmerjajo nadzornika Maierja in kličejo deželni šolski svet in samega cesarja — na pomoč. Črnagoj, Gärtner, Likar in drugi »vzgleдни gospodje učitelji«, nikar ne grozite nikomur s penzijonom, ker ga nikomur drugemu izposlovati ne morete razun sebi. Ako ne bo drugače, dobite penzijo brez pokojnine! Grozijo tudi drugim nadzornikom. Iz tega se vidi, da imajo liberalni učiteljski kolovodje še več na vesti, da se boje, a po »Tovarišu« hočejo strahovati nadzornike. Ali je res še kdo v naši deželi v hlačah, ki se ustraši praznih groženj, onemoglih ljudi iz »Učiteljske tiskarne«? Togote se, zakaj se ne nastavljajo tiste osebe, ki so njim všeč. Kdor se priporoča potom »Učiteljskega Tovariša« (vide Potokar!), bo slabo preskrbljen, četudi naredi maturo »skoraj z odliko«. Iz »Učit. Tov.« samega se pa vidi, da to ni več glasilo liberalnega učiteljstva, ampak le glasilo tistih, ki kriče in psujejo posebno takrat, ko se jim prepreči ali omeji kak »kšeft«. Ta gospoda s histeričnim urednikom vred psuje in zmerja zastopnike S. L. S. in s tem misli, da koristi učiteljskemu stanu. Ti ljudje mislijo, da je res tako, a dejstva pa ravno kažejo, da vsemu stanu mnogo škodujejo.

+ **Občinske volitve.** V ponedeljek, dne 18. t. m., so se vršile občinske volitve v Šmartnem pri Kranju. Izvolje-

ni so v vseh treh razredih moške S. L. S. Nasprotniki so uvideli, da jim najboljše kaže ostati doma. — Kakor poroča liberalno časopisje so v Škocijanu pri Mokronogu in v Poljanah nad Šk. Loko »zmagali« liberalci. — Prosimo z vseh volišč brzojavnih poročil.

+ **»Zarja«** trdi, da socialna demokracija ni kriva draginskih izgredov in da sploh noče nasilne revolucije. Nekaj dni pred ekscesi, 13. t. m., pa je »Tobačni delavec«, glasilo rdečih tobačnih delavcev, zapisal: »Ljudska nejevolja se bo razvnela v plamen, ki bo segal do neba ter požgal in uničil vse, kar mu bo na poti!« To se je tudi zgodilo, zdaj pa sodrugi tajijo, da so s tem količkaj v zvezi. Hinavci!

+ **Mažarska imenovanja na Hrvaškem.** Ogrska vlada gleda vedno na to, da vsa vodilna mesta v skupnih uradih na Hrvaškem zasedejo Mažari, dasi seveda nagodba ravno nasprotno določa. Tako sta bila tudi te dni imenovana dva Mažara za finančna ravnatelja na Hrvaškem, in sicer dr. Szakats za Osjek in Marko Hussar za Ogulin, oba proslula mažarizatorja.

— **Ljudsko šolstvo.** Okrajni šolski svet v Postojni je imenoval na mesto zaradi boleznih na dopustu bivajočega učitelja Henrika Paternosta na ljudski šoli v Senožečah kot supletinjo bivšo prov. učiteljico v Št. Mihelu Angelo Sila ter bivšo supletinjo na ljudski šoli v Senožečah Mileno Debevec za proviz. učiteljico in voditeljico na enorazrednici v Št. Mihelu. — Okr. šolski svet v Novem mestu je imenoval bivšo prov. učiteljico v Doberničah Ivano Draksler za prov. učiteljico na ljudski šoli v Dvoru. — Okr. šolski svet v Krškem je imenoval bivšo supletinjo v Št. Rupretu Ido Papula za prov. učiteljico na dvorazrednici v Kalu in bivšo supletinjo v Čatežu Marijo Strauss za prov. učiteljico in voditeljico v Zamešku. — Okr. šolski svet v Radovljici je imenoval na mesto učiteljice Zofije Luša, ki je na dopustu v študijske svrhe, izpr. učit. kandidatino Klotildo Burger za supletinjo na štirirazrednici v Jesenih. — Okrajni šolski svet v Kranju je imenoval bivšo učiteljico v Telčjem vrhu Marijo Grobovšek za prov. učiteljico in voditeljico na enorazrednici v Št. Lenartu, na katero mesto je resigniral izpr. učit. kandidat Franc Kržišnik. — Okr. šolski svet za ljubljansko okolico je imenoval izpr. učit. kandidata Jožefa Stojkoviča za prov. učitelja na ljudski šoli v Borovnici. — Okrajni šolski svet v Novem mestu je imenoval izpr. učit. kandidatino Pavlo Zure za provizorično učiteljico na trirazrednici v Brusnicah. — Okr. šolski svet v Kranju je imenoval izpr. učit. kandidatino Olgo Šavnik za supletinjo na petrazredni dekliški šoli v Kranju. — V kočevskem šolskem okraju so bili imenovani: za Sodražico prov. učiteljica Olga Verbič, za Dobropolje izpr. učit. kandidat Jožef Jark, za Stari kot izpr. učit. kandidat Alojzij Blenkuš in za Dolenjo vas prov. učitelj Jožef Jaklič.

— **Dr. Oton Frangeš na čelu gospodarskega odseka bosenske vlade.** Redni profesor zagrebškega vseučilišča in dosedanji upravitelj gospodarskega odseka hrvatske vlade dr. Oton Frangeš je imenovan, kot poročajo z Dunaja, za dvornega svetnika ter mu je poverjena uprava gospodarskega odseka bosenske vlade.

— **Staro rudniško gledališče v Idriji — prenovljeno.** Eno najstarejših gledališč, ki pa služi že več let za shrambo brizgaln in orodja požarne breme v Idriji bodo deloma renovirali te izročili zopet svojem nekdanjemu namenu.

— **V Ljubljani pri Vrhniki se bo v nedeljo, dne 24. t. m., ob 2. uri popoldne** blagoslovila nova vaška kapelica Slovesnost bi se bila morala vršiti že zadnje nedeljo, a se je zaradi neugodnega vremena preložila na 24. septembra. Po blagoslovljenju priredi vrhniška ženska podružnica »Slov. Stražer« ravnatom predstavo s petjem, tamburanjem, deklamacijo in igro »Najdena hči«. Ker se vabila ne bodo še enkrat razpošiljala posameznikom, kličejo tem potem vsem prisrčen dobro došli!

— **Zahteve železničarjev.** Zastopniki koaliranih železničarskih organizacij so izročili voditelju železniškega ministrstva načelniku dr. Rollu zahteve posameznih železniških uslužbencev in se zahteva nujna izpolnitev teh zahtev. Dosedanje odredbe železniških uprav so nezadostne. Dr. Roll je izjavil, da se bo zavzel za to, da se zniža beda železničarjev. Cesar je včeraj popoldne zaslial v posebni avdienci železniškega ministrstva sekčnega načelnika Rolla.

— **Hrvaška seljačka stranka** bo sklicevala po Hrvaški shode z dnevnim redom: Brzojavna prošnja na cesarja da se skliče hrvaški sabor.

tedaj važnost, kadar razstavlja pod svojim imenom in prepušča svoje proizvode sodbi občinstva, ki jih odobrava ali odklanja. Vse drugo spada v interne zadeve kluba in vnovič povdarjam, da je bila skrajna netaktnost od gospoda Gabra, vlačiti jih v javnost in jih spojevati z umetnostjo. Tvoj poizkus, delo g. Gabra nadaljevati pa ni samo netaktnost, ampak je zate kot umetnika in bivšega člana kluba »Save« nevredno postopanje. Zato na Tvoja izvajanja ne odgovarjam na tem mestu, kakor si zabranjujem javno razpravljanje vsake, v interne zadeve kluba spadajoče točke; ampak pozivljam Te, da pregledamo v prisotnosti vseh sedanjih in bivših članov kluba »Save« vse klubove zadeve od njegovega početka do danes, oziroma do izstopa posameznih članov. Tako je moje naziranje o kolegalnosti. V kolikor pa vsled gosp. Gabrove netaktnosti zdaj stvar javnost zadene, je ista z izjavo kluba »Save« in s protizjavo gospoda Zmitka popolnoma pravilno rešena.

Glede vzroka Tvojega izstopa iz kluba se ne delam nevednega, ampak v moji razpravi trdim dobesedno: »Sternen je iz kluba izstopil, ne da bi navedel kak vzrok. To pa, kar je meni in Groharju nasproti namigaval, tudi ni v nikaki zvezi z Zmitkom.« In to je resnica.

Nadalje govoriš o prodaji neke svoje slike in o nekem pismu na dr. Dörnhöfferja. Kaj hočeš s tem reči? Jaz vem le za eno pismo, katero sem pisal dr. Dörnhöfferju glede neke Tvoje slike. Vzrok tega pisma je bil, da me

je dr. Dörnhöffer naprosil, naj poizvem pri Tebi za zadnjo ceno Tvoje slike »V jutru«. To sem tudi storil in ko si mi Ti naznanil ceno dotične slike, sem isto dr. Dörnhöfferju pismeno sporočil. Ne vem, zakaj bi mi bilo neprijetno, se spominjati na to dejstvo.

Glede Tvoje slike, ki je bila odklonjena v Künstlerhausu na Dunaju, si moj namen nalašč napačno tolmačil. Na tem mestu, kjer govorim o tej Tvoji podobi, sem hotel dokazati, da jury včasih tudi odklanja najboljše dela. V to svrhu vendar nisem mogel navesti svojih podob, to mi zabranjuje v prvi vrsti že skromnost, ki sem jo občinstvu dolžen, dalje pa sem moral izbrati za ta dokaz take slike, ki jih imamo ne samo jaz in drugi za dobre, ampak ki ugajajo v prvi vrsti tudi gospodu Gabru.

Slednjič izražaš svoje začudenje radi mojih osebnih napadov na gospoda A. Gabra. Dovolj, da se tudi jaz začudim. Kako? Da bi jaz gospoda Gabra kedaj napadel? Ne spominjam se. Znano mi je le, da je g. Gaber mene napadel in da sem se jaz le pošteno branil.

Kakšno je bilo prijateljstvo g. Gabra do nas umetnikov in njegova gorečnost do umetnosti, to se da sklepati iz onega dela moje razprave, v kateri skušam psihološko razjasniti značaj g. A. Gabra. Stvar gospoda Gabra bi bila utise, ki jih je kot razvijajoč se mladenič moral napraviti na svojo okolič, korigirati in dementirati v svoji možki dobi. Tega pa on ni storil, ampak ravno v tistih letih, ko postane člo-

vek popolnoma odgovoren za svoja dejanja, je odpovedal Groharju svoje prijateljstvo. Jaz nisem g. Gabru nikdar kaj žalega storil in mu kaj takega tudi ne želel, nasprotno želel sem odkritosrčno, da mu njegov značaj ne bi delal nikdar resnih zaprek v njegovem življenju. Zdaj pa, ko sem bil vsled raznih okoliščin napeljan prav resno razmišljati o bodočnosti slovenske umetnosti, me prijatelj Gaber brez obotavljanja napade. Morda tako prijateljstvo do mene in taka požrtvovalnost za umetnost Tebi ugajata, jaz pa imam o teh stvareh drugačno naziranje. Pa čudim se, da nastopaš zdaj naenkrat kot vnet zagovornik g. Gabra. Skoraj bi Te več ne spoznal! Saj ni še dolgo, odkar si imel o g. Gabru popolnoma drugačno mnenje. Ali si to že pozabil? Jaz ne.

Ti meniš, da podpiše velika večina slovenskih umetnikov g. Gabrov članek. Ali si res prepričan, da odobrava velika večina slovenskih umetnikov vse te obdolžitve, sumničjenja, zavijanja in neresnice? Hm, jaz tega ne verjamem; ampak prepričan sem, da ne odobrava noben slovenski umetnik teh napadov na mojo osebo in da toraj omenjenega članka ne podpiše noben slovenski umetnik, razen Tebe, ki meniš, da ne jemlješ tako natančno s podpisovanjem. Prepričan pa sem tudi, da Tvoj, za umetnika kakor za človeka nevreden, za slovensko umetnost pa skrajno škodljiv nastop obsojajo vsi slovenski umetniki. Če bi se pa jaz vendar le motil — potem pomilujem usodo slovenske umetnosti!

— **Otvoritev nove šole na Viču.** Z Viča se nam poroča: Začetek šolskega leta smo otvorili z lepo in pomenljivo slovesnostjo. Blagoslovila in otvorila se je v ponedeljek nova zgradba tukajšnje ljudske šole. Preč. g. kanonik in dekan Matija Kolar je ob 9. uri opravil daritev sv. maše, pri kateri se je zbrala vsa šolska mladina z učiteljstvom, razni zastopi šolskih oblasti, polnoštevni občinski odbor in krajni šolski svet ter mnogo občinstva. Iz cerkve smo šli ter napolnili do zadnjega kotička prostorno telovadnico nove šole k slovesni otvoritvi. Ko je gosp. dekan blagoslovil poslopje in posamezne učne sobe je lepo in temeljito obrazložil pomen šole za telesno in duhovno izobrazbo. Za njim so nastopili še drugi gg. govorniki: predsednik kraj. šolskega sveta g. A. Knez, okr. šolski nadzornik g. Gaberšček, zastopnik c. kr. okr. glavarstva nadkomisar g. Hoffbauer, deželni odbornik g. dr. Zajc, g. nadučitelj Ravnika. Vsi gospodje so iz svojega stališča lepo opisali pomen šole za mladino v današnjih časih in razmerah. Ko je gosp. nadkomisar Hoffbauer končal svoj govor, v katerem se je lepo spomnil najvišjega zaščitnika šolstva presv. cesarja Frančiška Jožefa, je navzoča mladina navdušeno zapela cesarsko himno. Ko so starejši gospodje govorniki končali svoje govore, nastopile so mlade moči: učenec Al. Čatar ter učenki Knez in Pezdir, ki so prav lepo in samozavestno rešili svojo nalogo. Vsa slovesnost se je vršila v najlepšem redu. Iz obrazov navzočih se je brala zadovoljnost, da se je otvorila prepotrebna nova, prostornejša šola, ki bo vsaj nekaj let odgovarjala zahtevam vedno naraščajoče mladine. Posebno vesela je bila pa te slovesnosti šolska mladež, vesela, da se bo izselila iz zaduhlih dosedanjih šolskih prostorov v nove prostornejše, kjer bo lažje dihalo in s tem večim veseljem urila uma svitile meče. Veliko je novo šolsko poslopje — vendar nas navdaja misel, da bo kmalu premajhno, ko smo gledali toliko stotin ukaželnega drobiža. Za letos se jih je s ponavljalci vpisalo do 750, ki bodo zasedli in do mala napolnili nove prostore. Nova šolska zgradba je v kras in ponos lep občini in priča o požrtvovalnem delovanju občinskega odbora in kraj. šolskega sveta za šolstvo in vsestransko izobrazbo mladine.

— **Vabilo k železničarskemu shodu,** ki ga priredi plačilnica društva Prometna zveza v Gorjah, v nedeljo, dne 24. septembra ob pol 11. uri dopoldne v cerkveni dvorani. Na shodu bodo govorila gg. poslanec Piber in zastopnik Prometne zveze iz Ljubljane. Ker bo shod velevažnega pomena ter se bode na shodu razpravljalo o važnih rečeh, posebno sedaj v tem resnem času, se vsi tovariši in prijatelji železničarji vljudo vabite, osobito s proge Jesenice—Gorica, da se tega zborovanja polnoštevilno udeležite. Vse skupine in plačilnice odpošljite zastopnike. Tovariši in prijatelji železničarji, pripeljite seboj tudi svoje žene. Torej v nedeljo, 24. septembra na svidenje na zborovanju v Gorjah, postaja Bled. — Sklicatelj.

— **Slavnost gasilcev v Domžalah.** Vabilo k slavnosti 30letnice društvene obstanka in blagoslovljenja gasilnega doma v Domžalah v nedeljo, dne 24. septembra 1911. Spored: Zjutraj ob 8. uri sprejem došlih bratskih društev na kolodvoru v Domžalah. Ob 9. uri sprejem pred gasilnim domom. Ob deseti uri govor in sveta maša pred gasilnim domom. Po blagoslovljenju defiliranje pred častnimi načelniki, poudornimi člani in zaslužnimi gasilci. Pri 19. obhod po Domžalah, nato zborovanje okr. gasilske zveze za spodnji kamniski in brdski okraj. Opoldne obedi po raznih gostilnah. Popoldne ob 3. uri veselica na vrtu g. A. Skoka na novi pošti v Domžalah. Šaljiva loterija z jako lepimi in velikimi dobitki in zanimivimi drugimi zabavami. Pri veselici sodeluje slavna Domžalska godba. Vstopnina za osebo 50 v. Oprava gasilcev paradna. Dovoljeno je tudi v čepicah. Čisti dohodek je namenjen za gasilni dom. Glede na dobrodelne namene se preplačila hvaležno sprejemajo. Veselica se vrši ob vsakem vremenu. Odbor.

— **Zid je podsul 18letnega delavca** Držica, ko je bil 20. t. m. z drugimi delavci na delu pri podiranju neke hiše v Zagrebu. Izvlekli so mrtvega izpod razvalin.

— **Ustrelil se je v Zagrebu mladi** zidarski polir Jernej Cesarec.

— **Najbolje pomaga »Slovenski Straži«**, kdor kupuje blago, ki je na prodaj v korist obmejnim Slovincem. Dohodki od tega blaga so eden glavnih denarnih virov za delo »Slovenske Straže« v korist obmejnim Slovincem. V prvi vrsti opozarjamo tu na Kolinsko kavino prines v korist obmejnimi Slo-

vencem, ki je tako izborna, da noben drug kavin pridelek ne more z njo tekmovali. Ta kavna primes se čimdalje bolj udomačuje pri naših zavednih gospodinjah. Naj bi se udomačila prav kmalu tudi tam, kjer se doslej še ni!

— **Odborova seja »Matice Slovence«** dne 20. septembra. Prva korektura enega dela Slovenskega Zemljevida je došla julija meseca. — Nekateri letošnje publikacije so že natisnjene, druge se dotiskujejo; ustanovi se rok za natis I. zvezka Mencigerjevih Izbranih spisov. — Na društveni hiši so se izvršile obsežnejše poprave in prenovitve. — Rokopis »Zanesi, o Gospod« se v dosedanjih svoji obliki ne sprejme, sprejme se pa spis »Madež«. — Za prošlo leto se je prodalo 4070 garnitur društvenih publikacij, dijakom se je dalo za znižano ceno naknadno 286 garnitur. — Za leto 1911 je plačalo le 1888 članov (polovica poverjenikov); članarine je došlo 9000 K.

— **Drago zelje.** Zelna glava je na trgu v Zagrebu veljala te dni 24 do 32 vinarjev. Občinska uprava zagrebska je sedaj sama kupila nekaj vagonov zelja, katerega bo sama prodajala, da tako regulira cene.

— **Kolera na Hrvaškem.** V neki vasi pri Osijeku se je 21. t. m. pojavil sumljiv slučaj kolere. Vse varnostne odredbe so se takoj vpeljale.

— **Sneg v Bosni.** Goro Trebevič je te dni zapadel sneg; temperatura je zelo padla.

— **Nesreča z revolverjem.** Dne 20. t. m. je petletni sinček logarja Leper v Sarajevu našel na mizi nabit očetov revolver. Prišel se je igrati z orožjem, ki se je sprožilo ter je krogla zadela njegovega triletnega brata, ki je ostal mrtev. Ko je priletel oče in videl nesrečo, se je hotel sam končati.

— **Redko slavlje.** V nedeljo, 1. oktobra t. l., bo slavil znani lovec Matija Papler iz Breznice pri Kranju zlato poroko. Ob desetih dopoldne bo sv. maša pri Sv. Joštu, nakar se svatje podajo v znano gostilno »pri Končovcu« pod Sv. Joštom, kjer se vrši skupni obed. Matija Papler je rojen v Besnici, star je 81 let in je eden najstarejših lovcev na vsem Gorenjskem, ker lovi že nad 60 let. Nevesta Meta Papler, rojena Rakovec, je rojena na Jami pri Kranju, stara je 73 let. Lovsko društvo pošlje ob tej priliki posebno deputacijo in se vsi gg. lovci in prijatelji lova najuljudneje vabijo k tej slavnosti. Ako kdo želi natančnejšega pojasnila o tem, ga mu da drage volje g. E. Kovačič v Strazišču pri Kranju.

— **Uro je izgubil** včeraj popoldne nekdo na stari cesti iz Dravelj proti mostu v Tacnu. Kdor jo najde, naj jo odda v župnišču sv. Petra v Ljubljani. Ura je bila iz niklja, verižica pa srebrna, obeska pa dva stara denarja.

— **Slovenca ubil v Ameriki električni tok.** V Barbetonu, Ohio, je ubil 29. avgusta električni tok Slovenca Jerneja Barovnicelja. Ko je zvečer pri-

šel z dela domov, je šel v klet, da popravi svoje obušalo. Nič hudega slu-teč zasuje električni gumb, da bi imel potrebno svitlobo. Na to pa prime za električno žico, ki je bila precej dolga, da postavi luč na primerno mesto. Ali komaj je prijel za električno žico, že je izvršil kratek tok. Električni tok je šel skozi njega v zemljo. Mladenič se je zgrudil na tla, v hiši je pa nastala tema. V gornjem nadstropju stanujoči gospodar, pri katerem je bil fant na hrani in stanovanju, je takoj pohitel v klet pogledat po vzroku teme. Tu pa zagleda fanta na tleh z žico v roki. V naglici ga prime, da bi ga iztrgal smrtnemu obujemu elektrike, ali takoj zadobi hud električni udarec, ki ga opali po obrazu, vratu in omami. Pokojni je bil doma iz Cirknice in je 22 let star. V Ameriki zapušča dve sestri, v stari domovini pa žalujoče stariše.

— **Sumljiv slučaj bolezni v Trstu.** Včeraj zjutraj je 26letni podajač Jurij Rovič, zaposlen v novi prosti luki pri pristaniškem delu v Trstu naglo obolel na sumljivih znakih, iz katerih bi se dalo sklepati, da se gre morda za slučaj kolere. — Bolnika je preiskal dr. Calvari, nakar so ga spravili v bolnišnico za nalezljive bolezni.

— **Slovenec poveljnik avstrijske posadke na turškem otoku.** Slovenec g. Rudolf Ples, nadporočnik v 61. pešpolku v Temešvaru, je imenovan poveljnikom avstro-ogrske posadke na turškem otoku Ada-Kaleh.

— **Ribiški zakon za Bosno—Hercegovino** je bil v načrtu izgotovljen ter se v glavnem naslanja na isti zakon na Hrvaškem. Obsega 45 paragrafov.

— **Pod električni tramvaj je prišla** v Zagrebu 15. t. m. 33letna postrožnica Barica Prišlif. Voz jo je dalj časa vlekel s sabo ter so nezvestno potegnili izpod njega. Zunanji poškodbi ni dobila posebnih pač pa notranje. Ponesrečila je vsled lastne neprevidnosti.

— **Trgatev na Hrvaškem** se splošno prične 20. t. m. Pričakujejo dobre letine, zlasti kar se kakovosti tiče.

— **Avstrijski častnik lovec in nabiralec kač.** Iz Trebinja se poroča: Nadporočnik Linzer od 64. pešpolka, je velik lovec na kače, ki jih ima že do 1000 v svoji zbirki — živih. Od navadne belouške pa do nevarne 2 m dolge strupene kače — vse jih najdeš v njegovem kačjem oboru, kjer jih skrbno neguje. In vse jih je z lastno roko naložil po hercegovskem krasu. Kačam in velikim zelencem se pri njem tako dobro godi, da se pridno razmnožujejo — in sicer vse vrste, bodisi, da nesejo jajca ali pa spravljajo na svet žive mlade. Nadporočnik Linzer pravi, da se je prepričal, da nobena kača ne napade človeka, ako jo pusti v miru. Za velikansko kačo zbirko se poteza inomoški muzej.

— **Kdo je ubijalec?** Pred štirimi leti je bil v hrvaški vasi Vera ubit domačin Sreta Avramović. Za ubijalca se je priznal mladi Trivun Gaić ter dobil tri leta ječe. Te dni pa je ta Trivun

prišel na županstvo in izpovedal, da Avramovića ni ubil on, marveč njegov oče in stric, on pa je zločin vzel nase vsled očetovega nagovarjanja. Orožništvo je nato začelo poizvedbe, toda oče Gaić izjavlja, da je njegov sin pravi ubijalec, stric pa pravi, da je za uboj izvedel šele drugi dan. Nevesta Trivunova, Vukosava Miletić, pa je izpovedala, da ji je stari Gaić, ko jo je zasnužil za svojega sina, rekel: »Nič se ne boj vzeti mojega Triva, saj ni on ubil Sreta, marveč jaz. On je le nase vzel.« Poizvedbe se nadaljujejo.

— **Električni tramvaj je zadel v nek tovarni avtomobil** 13. t. m. zvečer v Zagrebu. Udarac je bil silen ter sta zelo poškodovana oba vozila. K sreči ni bilo človeških žrtev.

— **Dve nesreči v Zagrebu.** 13. t. m. se je nek 9leten deček v Zagrebu igral z verigo, s katero se spušča in dviga železniška rampa. Tisti hip se je veriga premaknila in odtrgala dečku vseh pet prstov desne roke. — 22letni delavec A. Belačić pa se je isti dan po neprevidnosti polih z vrelo smolo in zadobil na obeh rokah težke opekline.

Štajerske novice.

IZPRED SODIŠČA.

Kako je z dr. Kukovčevom afero?

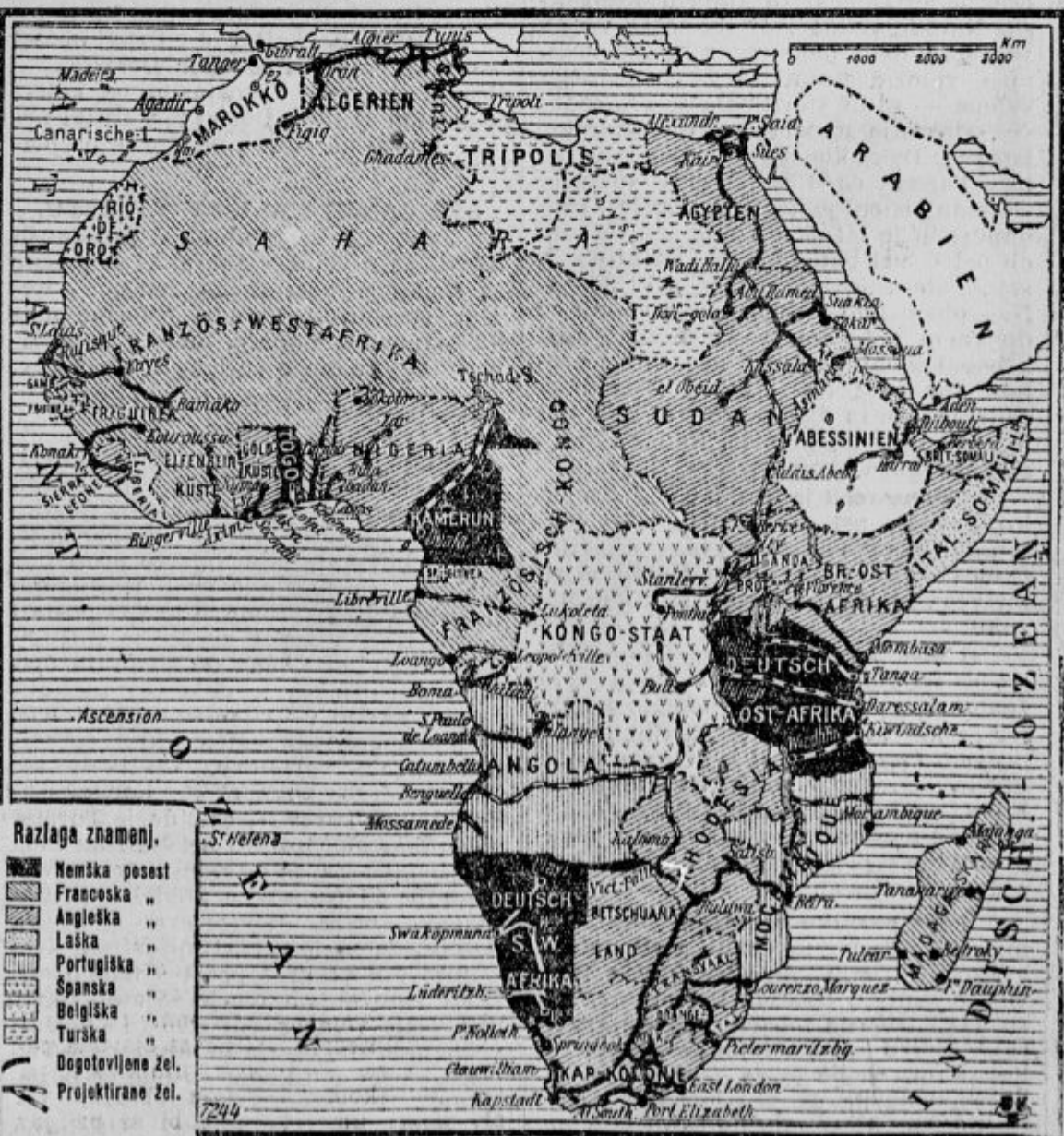
Danes smo iz Celja dobili o dr. Kukovčevi aferi naslednje poročilo izpred celjskega okrožnega sodišča: V torek, 19. t. m., se je vršila prizivna obravnava v zadevi obtožbe državnega pravdnštva proti dr. Vekoslavu Kukovcu radi prestopka javnega pohujšanja po § 516. kazenskega zakona, katerega da je zakrivil s tem, da se je na Glacisu v Celju pečal z neko žensko. Stvar so potrdile pod prisego tri priče, ki so dr. Kukovca videle in spoznale in dr. Kukovec je bil v prvi obravnavi obsojen na šest dni zapor. Po obravnavi, dalje časa po dogodku, je dr. Kukovec nastopil alibi dokaz, češ, da je bil tisti večer v »Narodnem domu«. Tri priče, namreč gg. Likar, Vauken in neki jurist Rus so potrdile, da je bil dr. Kukovec tisti večer v »Narodnem domu«. Omeni se, da je Glacis oddaljen od »Narodnega doma« tri minute. Prizivno sodišče ni bilo v stanu izreči, da se je alibi dokaz posrečil, pač pa je bilo mnenja, da prestopku manjka znak javnosti, češ, da se je dotični dogodek vršil stran od ceste in je iz tega razloga dr. Kukovca oprostilo.

— **Samoumor z iglo.** Dne 16. septembra je bila v Ptujju odpuščena v neki družini iz službe dekla Antonija Cvetkin iz Krtine, okraj Kamnik. Ko je blodila dva dneva po mestu in iskala službe brez uspeha, jo je policija aretovala, ker je bila osumljena tajne prostitucije, da bi jo poslala po odgonu domov. Cvetkinova pa se je v policijskem zaporu zabodla v telo z iglo od klobuka, tako da so jo morali prepeljati v bolnišnico.

— **Veržica od ure — rešiteljica življenja.** Iz Hoča poročajo: V nedeljo ponoči so popivali v Muhičevi gostilni fantje iz Radvine in Bohove. Kmalu je nastal med njimi prepir in začeli so se suvati, dokler niso fantje iz Bohove odšli iz gostilne. Radvinci so jim sledili ter vpili za njimi, naj teko domov. Nekateri so res pospešili korak, toda Jožef Pinter, ki je imel pri sebi revolver, je počakal svoje preganjalce ter ustrelil na posestnikovega sina Avgusta Kovačiča. Ta bi bil gotovo na mestu mrtve, ako bi krogla ne zadela v njegovo srebrno verižico od ure ter v njej običala. Čutil je sicer bolečino ter je mislil, da je že ranjen, a bolečina je nastala samo vsled močnega pritiska kroglice in verižice na rebra. Krogla se je ujedla tako med člene verižice, da tiči v njej kot vilita. Pinterja je orožništvo aretovalo ter izročilo sodišču v Mariboru. Ako bi krogla zadela samo dva milimetra nižje, bi Kovačič ne bil med živimi.

Razne stvari.

— **Proti zvišanju cen piva.** Zastopniki avstrijskih gostilničarjev so se predstavili ministrskemu predsedniku in ga prosili za odpomoč, ker nameravajo pivovararji zopet zvišati cene piva. Gautsch je obljubil, da bo storil, kar bo mogel. Gostilničarski obrambni odbor poziva gostilničarje: 1. ne sprejeti na znanje in vrniti nazaj obvestila o povišanju cen piva; 2. ne plačati povišane cene; 3. če bi zato pivovarar ustavil pošiljanje piva, takoj to javiti deželni gostilničarski zvezi, kjer jo pa ni, pa zadrugi; 5. protestirati proti nameravanemu povišanju. Značilno pri povišanju cen piva je izgovor pivovararjev, ki trde, da malo zaslužijo, dasi izkazujejo bilance posamnih pivovaren, da iz-

Africanske kolonije evropskih velevalst.

plačujejo dividende od 7 do 13, oziroma 40 do 52 odstotkov. Višje dividende (40 do 52 odstotkov) izplačujejo vse tiste pivovarne, ki niso prezidavale tvornic, 7 do 13 odstotkov dobička so pa izplačevale celo take pivovarne, ki so prezidavale svoje tvornice.

Nesreča pri strelnih vajah francoske mornarice. Na križarici »Gloire« je eksplodiral top. Mrtev je takoj obležal eden, ranjenih je pa bilo petnajst mož, med katerimi jih je že 14 umrlo.

Velikanski izgredi v Leedsu. Dne 20. t. m. je napadlo 800 stavkujočih rudarjev ravnanstvo stanovanje. Ranjenih je bilo več policistov.

Splošno stavko nameravajo proglasiti na Irskem.

V ječi postal milijonar. Zasebni učenjak v Bonnu, dr. Grosser, se je ustrelil iz žalosti, ker je umrla njegova žena. Milijone, ki jih je zapustil, je podedoval njegov brat Osvald, ki je leta 1908 ustrelil v Lipskem med razpravo državnega sodišča sodnega pisarja Strassburgerja in ranil predsednika in bil zato obsojen v 10letno ječo.

Trikratni morilec prijet. V Ameriki so aretirali tiste tri morilce Galičane, ki so umorili bankirja Aniola v Myslovcih. Morilce so prepeljali v Nemčijo, kjer so dognali, da je voditelj bande kriv še dveh roparskih umorov v Galiciji.

Okrađeni generalni konzul. V Belgradu so vlomili neznani zločinci v zasebno stanovanje iz Budimpešte se vrnivšega generalnega konzula Krističa in odnesli 30.000 dinarjev vredne dragocenosti.

Monakovo brez mleka. Kmetje so sklenili, da ne bodo pošiljali v Monakovo mleka, ker prekupci nočejo plačevati višjih cen za mleko.

Strašni zločini norcev. V Conrad Springsu so iz norišnice pobegli norci ubili speče dve ženski, enega moža in tri otroke. Norcev morilcev še niso prijeli.

Čarovnikova lopa zgorela. V Vidmu je zgorela lopa, v kateri je predstavljal ob sejni čarovnik svoje čarovnije. Zgorelo je 6, nevarno ranjenih je pa 40 oseb.

Tihotapski izvoz nojev. Kljub prepovedi Angleške, Nemčije in Francije, da se noji ne smejo izvažati iz Afrike, se je posrečilo Williamu H. Hilesu iz Blomberga, da je iz Afrike poslal v Ameriko 53 nojev, ki so že v Bostonu. Hiles sodi, da je vsak noj vreden 15.000 dolarjev.

Kuga se je pojavila v Smirni (1 slučaj) in v Ajduni (2 slučaja).

Aeroplan v službi justice. Iz Illinois se poroča, da je pri Jaseci zasledoval aviatik Simon z aeroplanom nekega hudodelca, ga vjel in pustil aretirati.

Poseben vlak pijancev. Država Maine v Združenih državah je po 60 letih odpravila prepoved o prodaji alkoholnih pijač in zopet dovolila krčme. Kljub prepovedi so ljudje tajno kupovali alkoholne pijače, najboljše kupčije z alkoholom so pa delali lekarnarji. Tisti Mainčani, ki pa niso hoteli kršiti postav, so se vozili čez mejo v druge države ali pa v Kanado kroat. Kakor poroča »Daily Express«, je vozil vsako nedeljo iz Kanade v Maine poseben vlak, ki so mu nadali ljudje naslov »vlak pijancev«. Ta vlak so zdaj odpravili.

Etna. Pričakuje se nov izbruh Etna. Čuje se neprestano bobnenje, kot poročajo iz Katanije, iz žrela ognjenika pa se dvigajo gosti oblaki dima z ognjenim sijajem.

Velika tatvina v ekspresnem vlaku. V ekspresnem vlaku Milan-Florenca je bila ukradena sinu poslanika Muravjeva ročna torbica z vrednostnimi papirji in raznimi dragocenostmi v skupni vrednosti 50.000 lir.

Nesreča pri koncertu. Na nekem koncertu v turinski razstavi se je vsled velike gnje med občinstvom podrl kamenit steber, ki je smrtno poškodoval več oseb.

Italijanska zračna pošta. V Benetke je priplul aviatik Mistro z vrečo pisem iz Bolonje. To je prvi poizkus zračne pošte v Italiji.

Nezgodna aviatika. Iz Vicence poročajo, da je aviatik baron Romanolli padel pri nekem letalnem poizkusu s svojim biplanom na streho neke hiše ter jo prebil. Aviatik in njegov spremljevalec sta ostala nepoškodovana.

LETOŠNJE ŠKOFIJSKE KONFERENCE.

»Austria« poroča, da se bodo vršile letošnje škofijske konference avstrijskega episkopata zadnje dni meseca oktobra v palači dunajskega nadškofa. Med drugim se bo pečala konferenca tudi s premestitvijo praznikov, o katerem predmetu bo glavni poročevalec nadškof dr. Nagel.

Ljudski oder, Ljubljana.

Začetek ob 8 h. Konec ob 11 h.
Drugič! Predstava: 3. Drugič!
Predprodaja vstopnic v »Kat. Bukvarni«.

V nedeljo dne 24. septembra 1911:

DIVJI LOVEC

Narodni igrokaz s petjem v štirih dejanjih.
Spisal F. S. Finžgar.

vrši se leta 1848. na Gorenjskem.

Med III. in IV. dejanjem je 20 minut odmora.
Sodeluje slavno Glasbeno društvo »Ljubljana«.

CENE:

Parter: I. vrsta a 3— K — III, IV, V. vrsta a 2— K — VI, VII vrsta a 1:50 K — VIII, IX, X, XI. vrsta a 1— K — Zofe v parterju a 1:50 K.

Galerija: I. vrsta a 2— K — II. vrsta a 1:50 K III, IV, V. vrsta a 1— K.

Balkon a 1— K. Stojšče 40 vin.
Dijaško stojšče 30 vin.

Oglase za abonement je sprejela Kat. Bukvarna. Vstopnice se dobivajo tudi zvečer pred predstavo pri blagajni. — Blagajna se odpre ob 1/27. Med posameznimi dejanji zakasnelo došlim je vstop v dvorano zabranjen.

Prihodnja predstava je v nedeljo 1. oktobra ob 1/28. uri zvečer:

Rosegger: »Pred porotniki«.

Ljubljanske novice.

Ij Igro »Divji lovec« ponavlja »Ljudski oder« v nedeljo, 24. t. m. ob pol 8. uri zvečer! Vstopnice v predprodaji v Katol. bukvarni. Mnogo neprijetnosti, čakanja na morda nelepem vremenu na prostem, jezo nad tem, da so vsi prostori razprodani in da morajo posamezniki oditi domov brez vstopnic, si prihrani vsakdo lahko, ki hoče posetiti to nedeljo, 24. t. m., ob pol 8. uri zvečer v »Ljudskem domu« ponavljanje krasno uspele narodne igre »Divji lovec«, ako si kupi v Katoliški bukvarni vstopnico v predprodaji. V Katoliški bukvarni, kjer se prodajajo vstopnice vsak dan od 8. ure zjutraj do 7. ure zvečer, vsak lahko pride na vrsto. Ker so pri blagajni na razpolago na t a n e n i načrti parterja in galerije, si lahko vsak izbere prostor, ki mu najbolj ugaja. Zvečer pri predstavi lahko pride samo par minut pred začetkom, zakaj on ima prostor v žepu in je tako siguren, da dobi lep sedež. Zato priporočamo vsakomur, da si kupi vstopnico v predprodaji v Katoliški bukvarni.

Ij Prepovedan izlet. Deželna vlada je baje iz zdravstvenih ozirrov prepovedala nedeljski izlet tržaških sodrugov v Ljubljano.

Ij »Združeni narodni odbor.« Slovenski Narod se včeraj pritožuje, da pri zadnji seji »Združenega narodnega odbora« niso bili njega »klerikalni člani«. Iz tega se razvidi, da liberalci brez »klerikalcev«, o katerih »Slovenski Narod« vedno trdi, da so za vsako narodno delo popolnoma nesposobni, niso zmogni najmanjšega narodnega sklepa — sami storiti. Da je »Narodovo« stokanje le izbruh silne zadrege, kaže to: Dva »klerikalna odborova člana«, katerih eden je bil prej službeno zadržan, eden je pa šele končal svoj dopust in je bil obveščen o seji šele ob pol 6. uri popoldne, sta prihitela k seji, katera je bila pa že zaključena. Na opetovano njihovo vprašanje o dnevnem redu seje se dr. Kokalj niti z besedico ni dotaknil okrašenja grobov, kar kaže, da se sedaj »Narod« v zadregi laže in da na grobove liberalci pri seji niti mislili niso. Kadar »Nar.« zine, blamira svoje.

Ij Ponesrečil je Božidar Šibenik, knjigovodja pri g. Bončarju v Domžalah. Iz Dobrave so ga mrtvega prepeljali na črnuško pokopališče. Dobili so ga mrtvega na cesti. Vzrok smrti je neznan.

Ij Med žganjarji. Včeraj popoldne sta se na Dolenjski cesti sprla dva žganjarčka, naposled pa potegnila nože ter se hotela z njima »boksati«, a je o pravem času še prišel k prizoru stražnik in sovražna nepridiprava aretoval. Eden, neki A. Hribar iz Pijave gorice, je že od meseca sušča zasledovan zaradi tatvine v policijski tiralnici in so ga sedaj oddali sodišču.

Ij Na parniku aretovan. Dne 13. t. m. je bil v Zadru na parniku »Panonia« aretovan 22letni natak Stefan Horvat in sodišču izročen. Pri aretovancu so našli srebrno tobačno dozo z gravirano vejico in imenom »Fernando«, kakor tudi večjo vsoto denarja, za katerega trdi, da ga je prigrabil v Monte Carlu. Horvat je sumljiv še drugih deliktov. Kdor bi se čutil oškodovan, naj se zglopi pri policijskem uradu.

Ij Umrli so v Ljubljani: Barbara Jagrič, zasebnica, 61 let. — Antonija Čelešnik, tovarniška delavka, 30 let. — Mihael Prijatelj, posestnikov sin, 29 let. — Stefan Trdina, prosjak, 59 let. — Marjeta Indof, mestna uboga, 69 let. — Fran Dobnikar, rejenc, 11pol leta. — Karel Vrezec, rejenc, 10 dni. — Marija Leskovic, hči društvenega sluga, 10 mesecev. — Franjo Tekavec, delavčev sin, 14 let.

Ij Kolesarski tat aretovan. Kakor smo poročali, je bilo pred 14 dnevi ukradeno pred justično palačo zidarskemu polirju Antonu Grandošku kolo, katero je bilo takoj zastavljeno v Mestni zastavljalnici. Policija je dognala, da je tat hodil večkrat v neko gostilno. Ko je včeraj zopet šel mimo, je bil o tem obveščen stražnik ter ga aretoval. Navedenec je zasebni uradnik Anton Drogenik, rodom iz Maribora. Oddali so ga sodišču.

Telefonska in brzojavna poročila.

RAZBURJENI NEMCI IN LAHI.

Dunaj, 22. septembra. Nemški in laški listi napadajo min. predsednika barona Gautscha, ker je ministrstvo za notranje zadeve odredilo, da sme »Politično društvo za koroške Slovence« kljub Heinovi prepovedi obstajati dalje, češ, da se tak slučaj v Avstriji še ni zgodil. Nemci in Lahi dolže Gautscha, da hoče na tak način Slovence pridobiti za večino.

DVE DRUGI ŽRTVI SOCIALNO-DEMOKRAŠKIH IZGREDOV UMRLI.

Dunaj, 22. septembra. Danes sta tukaj v bolnišnici umrli kovač Joachimsthaler, ki je bil v nedeljo pri ottakrinskih ekscslih ustreljen v trebuh in sluga Lechner, ki je bil zaboden z bajonetom. Glede slednjega se trdi, da je pravzaprav umrl vsled vnetja slepiča, na katero je zabodljal z bajonetom kvarno vplival.

IZPREMEMBA V VOJNEM MINISTRSTVU.

Dunaj, 22. septembra. V vseh krogih se jako opaža, da je cesar bivšega vojnega ministra z zelo kratkim in hladnim lastnoročnim pismom odslovil. — Z druge strani pa je pomenljivo, da se v poslovilnem pismu Schönaich imenuje »državni vojni minister«, pl. Auffenberg pa je imenovan samo za »vojnega ministra«. V tem se vidi koncesija Mažarom, ki so bili zoper naslov »državni«.

NASILJA ZOPER ČEHE NA DUNAJU.

Dunaj, 22. septembra. Oblast je danes zatvorila češko šolo v XX. okraju (Brigittenau).

GESSMANN.

Dunaj, 22. septembra. Po nižjeavstrijskem deželnozborskem zasedanju se dr. Gessmann politiki popolnoma odtegne.

KOLERA PRI REKI.

Reka, 22. septembra. V Dragi je umrla na kolero 16letna Marija Burkovič. Poklicali so zdravnika, ko je bila že mrtva. Na kolero je v Dragi obolel trgovski potnik Zvonimir Dobrila. — Drago je vlada proglasila po kolero okuženim krajem. Doslej je v Dragi pet oseb umrlo na kolero, mnogo je pa bolnih.

SEŽIGANJE MRLIČEV V TRSTU.

Trst, 22. septembra. V zasedanju tržaškega deželnega zbora, ki se prične 25. t. m., pride na dnevni red poleg novega stavbinskega reda, reforme malih stanovanj, odprtja mej za uvoz živine tudi zakon o sežiganju mrtvecev.

ITALIJA SE HOČE POLASTITI TRIPOLISA.

Rim, 22. septembra. Rimska »Tribuna« poroča iz Tripolisa, da vlada med mohamedanci vsled akcije mladoturških agentov veliko razburjenje. Agenti hujskajo prebivalstvo proti Italijanom. Propaganda proti Italijanom se širi po vsem Tripolisu in zna postati nevarna. — V sredo zvečer je v Rimu došlo pri »Porta pia« do živahnih manifestacij dijakov in delavcev za italijansko akcijo v Tripolisu. Okoli 1000 oseb je obkolilo besagliere, ki so se vračali v svojo vojašnico. Vzklikali so: »Kvišku, v Tripolis!« — Carigrajski list »Jeune Turc« poroča, da je Turčija sklenila, sama izvršiti pristaniška dela v Tripolisu ter je odklonila tozadevne ponudbe od francoske, angleške in italijanske strani. Reuterjeva agentura poroča, da se je turški ministrski svet zadnje dni večkrat pečal s tripoličanskim vprašanjem ter je sklenil, ukretni večje vojaške odredbe in poslati večjo množino orožja in municije v Tripolis. Velike zaloge so bile že odposlane.

Rim, 22. septembra. Oficijozna »Tribuna« priznava, da se vršijo vojaške priprave velike važnosti, ki so v

zvezi s tripoličkim vprašanjem, da pa iz tega ni treba sklepati, da bi se šlo za kako osvojitve, ampak je vse rajše »čin previdnosti«, da se vse stori, da se varje čast dežele in interesi laških podanikov v tujini. »Tribuna« obenem napada Turčijo, ki da je v takem stanju, da se je ne more primerjati z drugimi državami Evrope.

Milan, 22. septembra. »Secolo« poroča, da je 21. t. m. ena divizija sredomorskega brodograja odplula z zapečatenimi povelji neznankam.

London, 22. septembra. »Daily Chronicle« piše, da se je od 508 poslancev laške zbornice 450 izrekel za ekspedicijo v Tripolis. Baje je za poveljnika določen knez Abruški. Flotila petih podmorskih čolnov z bojno ladjo »Lombardia«, na kateri se nahaja knez Videmski, je odplula z zapečatenimi povelji proti Sirakuzi, ravno tako ladji »Sicilia« in »Sardegna«, ki sta opremljeni z municijo in živežem.

Berolin, 22. septembra. »Berliner Zeitung am Mittag« javlja, da se je laški min. predsednik Giolitti zato odločil za ekspedicijo v Tripolis, ker je izvedel, da hoče Turčija odposlati v Tripolis vojaške čete. Če Lahi Tripolisa zdaj ne zasedejo, je zanje potem izgubljen.

Carigrad, 22. septembra. Tu vlada zaradi laških načrtov silno razburjenje. Turška vlada hoče imenovati za valija v Tripolisu Ibrahim pašo, ki je hud nasprotnik Italije. Poslanik v Rimu Kiasim-bej je vpokojen in pride na njegovo mesto belgradski poslanik Ali Fuad. Ladja »Derna« je z municijo in mitraljezi ter 500 vojakov odplula proti Tripolisu.

STOLYPINA DALA UMRITI POLICIJA?

Kiev, 22. septembra. Vojaškosodna obravnava proti atentatorju Bagrovu se vrši že jutri. — V Kijevu se množe glasovi, da je atentat Bagrova naravnost delo »ohrane«, to je ruske tajne politične policije. Šef tajne policije Kuliatko da je Bagrovu naročil, naj v smeri proti ministrskim ložam ustrelji, ne da bi koga zadel z namenom, da s tem vzbudi sum revolucionarnega gibanja in tako koristi tajni policiji. Ko se je Kuliatko na ulici prikazal, ga je množica sprejela s klici: »Doli s provokaterjem!« Od tedaj je Kuliatko izginil in se sodi, da se je sam usmrtil. Justični minister se je sam postavil na čelo preiskovalne komisije glede atentata na Stolypina, kar se v Rusiji dozdaj ni zgodilo; znamenje, da vlada tajni policiji ne zaupa. — Iz Peterburga se »Wiener Allg. Ztg.« poroča, da je umor Stolypina bil naročen od birokracije, ki se je hotela nad njim maščevati zaradi revizij, ki jih je vpeljal proti upravi. Sumljivo da je, da bi bil Bagrov iz gledališča gotovo ušel, da ga ni prijel nek častnik. — Istega mnenja je »Rossija«, ki zahteva strogo preiskavo.

KOMIČNA AFERA.

Bruselj, 22. septembra. Danes se je v Bruslju odigral jako komičen in mučen prizor obenem. Bivši ministrski predsednik Kuyper se je na svojem oknu pokazal jako nezadostno ali pravzaprav nič oblečen. Pred stanovanjem se je nabrala velika množica ljudstva. Policija je šla v hišo in bivšega ministra opozorila, da to ni spodobno. Kuyper je odgovoril, da na nasvet zdravnikov uživa zračno kopel in da za pozornost množice ni vedel. Policija je eksministra na protokol vzela.

DVA ANGLEŠKA ČASTNIKA ARETOVANA ZARADI VOHUNSTVA.

Emden, 22. septembra. Angleška častnika Altword in Steplard, ki sta bila osumljena vohunstva in aretovana, pozneje pa izpuščena na prosto, sta bila predvčerajšnjim vnovič aretovana. Včeraj ju je zaslišal preiskovalni sodnik. Nova aretacija se je izvršila na podlagi nadaljnjih opazovanj, ki so potrdile oblasti v mnenju, da je aretovanecema veliko ležeče na tem, kako so zgrajene obrežne utrdbe.

EKSPLOZIJA V TOVARNI.

Brescia, 22. septembra. Tu se je zgodila v tovarni za eksplozivne snovi eksplozija. Šest delavcev je ubitih, 16 ranjenih, med njimi ravnatelj tovarne marchese Imperiali.

STAVKA SEVERNOČEŠKIH RUDARJEV.

Most, 22. septembra. Prihodnjo nedeljo se vrši tu rudarski shod, na katerem se bo odločilo, ali stopijo severnočeški rudarji v stavko. Stavko se namerava proglasiti ob začetku meseca oktobra.

UČITELJICAM NA DUNAJU

bo po sklepu krščanskosocialnih poslancev na Nižjeavstrijskem dovoljena možitev.

K30000

RAZPIS „CERES“ - NAGRAD

Da tudi tam vpeljemo jedilno mast „CERES“, kjer se ista vsled stare navade in neutemeljenih predsodkov še ne uporablja, obrnemo se s prošnjo na vse one, ki so iz preprčanja in praktičnih izkušenj naši stalni odjemalci, da nam blagovole odgovoriti na sledeča vprašanja:

1. Kaj je povzročilo, da ste pričeli uporabljati jedilno mast „CERES“? 2. Katere vrline poseduje ta mast napram drugim jedilnim mastem? 3. Vsled kakih koristi Vam je ta mast nenadomestljiva? 4. S čim prepričate Vaše znance o teh koristih?

Za dobre odgovore na ta vprašanja razpišemo sledeča darila, katera se bodo izžrebala:

1 darilo od K 1000 = K 1000	20 daril po K 100 = K 2000
10 daril po K 200 = K 2000	1000 daril po K 20 = K 20000
Skupaj K 3000	K 22000

Za pošiljatelje takih odgovorov, ki se po obliki in vsebini posebno odlikujejo, razpišemo sledeče nagrade, ki se bodo razdelile:

1 nagrada od K 1000 = K 1000	5 nagrad po K 200 = K 1000
2 nagradi po K 500 = K 1000	20 nagrad po K 100 = K 2000
K 2000	K 3000

Posebno razsodišče, kojega sestavo bomo svoječasno v časopisju objavili, bo odločilo, kateri odgovori da se prepuste k izžrebanju daril v skupnem znesku K 25.000 in med katere pošiljatelje, da se bo razdelilo gornjih 28 nagrad v znesku od K 5000.

Tega razpisa se lahko udeležijo vsi tisti, ki vpošljejo dobre odgovore na gornja 4 vprašanja najdalje do 15. listopada 1911 in se s tem izkažejo, da uporabljajo našo jedilno mast „Ceres“, da priložijo najmanj 5 ovitkov (od zavojev po 1/2 kg ali od kock po 1/2 kg). Za vsakih nadaljnjih 5 ovitkov, dobi pošiljatelj dobrih odgovorov po eno nadaljno številko srečke, tako da ima pri žrebanju dvojni, oziroma večkratni up na dobiček.

Žrebanje se vrši dne 20. grudnia 1911 ob 10. uri predpoldne v po §§ 88 notarskega reda zahtevani navzočnosti c. kr. notarja dr. viteza pl. H. Kopetza, v njegovi pisarni v Ustju ob Labi. Dobitki se bodo izplačali dobiteljem takoj v gotovini brez odbitka. Imenik vseh dobiteljev se bo tiskal in se na zahtevo določuje.

JURIJ SCHICHT d. d., „Tekma za nagrade“, Ustje ob Labi (Russig), Češko.

Gospodarsivo.

O bistvu alkoholnega vrenja (kipenja) in o porabi čistih drož pri pridelovanju vina.

Spisal ravnatelj kmetijsko-kemijskega preskušališča za Kranjsko, ing. chem. J. Turk.
(Dalje.)

Sposobnost in hitrost razmnoževanja drož sta izredno veliki in sta v izdatni meri odvisni od ugodnosti pogojev, pod katerimi se hranijo in razvijajo droži. Ako je v moštu mnogo kvasnih hranin in ako ni mošt prezgoščen, potem se množijo droži v njem z veliko naglico. Vendar pa je v tem oziru tudi toplota merodajna. Najugodnejšo toplino za najhitrejšo razmnoževanje drož je iskati pri 30 do 35° C in v meri, v kateri toplota raste ali pada, je tudi razrast drož popolnoma in pri 40° C. skoraj popolnoma zaustavijo. Vendar pa se ne sme misliti, da je pri 0 in 40° C. konec življenjskega delovanja drož, oziroma, da pri označenih toplotah poginejo droži, kajti one žive še nadalje, ne da bi življenjske pojave vidno kazale. Za usmrtnost drož je potrebna namreč mnogo nižja in višja toplota. Vendar pa se lahko reče, da je odpornost drož napram nizki toploti mnogo večja, kakor v nasprotnem slučaju. Droži morejo zmrzniti, ne da bi jim škodovalo, dočim pri 55° C. v prav kratkem času poginejo. V alkoholnih tekočinah in pijačah pa poginejo droži celo že pri 45° C., ker podpira strupenost alkohola vročino. Najprimernejša toplota pri izvrševanju vinskega pridelovanja pa leži okoli 25° C., ker pri višji toploti mošt preburno kipi, vsled česar izgubi mnogo snovi in je poleg tega preburno kipenje tudi nepopolno. Nastavilo pa bi se naj kipenje mošta pri 15° C., ker se med kipenjem mošt sam primerno segreje. — Razven življenjskih pogojev in pa topline, so še druge okolščine, ki omejujejo sposobnost in hitrost razmnoževanja drož. Tako n. pr. zadržuje 1% alkohol, ki nastaja pri vrenju, že izdatno hitrost razmnoževanja drož in v meri, v kateri se množijo alkohol, pada njih hitrost razmnoževanja ter se pri 14 do 15 volumskih odstotkih alkohola razmnožljiva sposobnost drož vobče prekine. Čez 18 volumskih odstotkov pa ne morejo droži sploh proizvajati alkohola. — Velik vpliv na razmnožljivo sposobnost in hitrost ima tudi gostost kipele tekočine. Najugodnejša gostost mošta je, ako vsebuje 20 do 25% sladkorja. Čimveč vsebuje mošt čez označeno mero sladkorja, tem manjši postajata razmnožljiva sposobnost in hitrost in s tema tudi kipeľna moč drož, ki končno popolnoma preneha. Iz tega si lahko razlagamo, zakaj sladke tekočine in sladki sokovi, ki vsebujejo nad 60% sladkorja, sploh ne kipe in zakaj mošt, in še zlasti mošt iz izbranega grozdja, ki je presladek, nepopolno in prav počasi pokipi.

Kljub vsem zaprekam pa, ki se postavijo v praksi nasproti življenjskemu delovanju drož, je njih razmnožitev v moštu izredno velika. Kako velika mora biti razmnožitev drož v pravih razmerah, nam pojasnjujejo navodbe

Wortmannove, ki je izračunal, da more od ene same prvotne kvasne stanice nastati pri 24° C. v 24 urah 4096 stanic, ako se klitje stanice vsake dve uri izvrši, kar odgovarja resnici. To pa je, kar nam pojasnjuje izvir milijonov kvasnih stanic v litru kipečega mošta. Ravno iz tega pa si razlagamo tudi, kako in od kod prihaja, da morejo neskončno male droži izvesti tako mogočne izpremembe v moštu. Svojo neznatnost nadomeščajo namreč droži s svojim silno velikim številom.

Glede dolgotrajnosti življenja drož je omeniti, da zavisi le-to od kakovosti drožnih vrst samih. Nekatere droži vzdrže v tem oziru jako mnogo, druge pa prav malo. Vendar pa so tudi razmere, v katerih droži žive, merodajne in je v tem oziru odločilna zlasti stopinja vlage. Ako se kvasne stanice posušijo, tedaj usahnejo in prav kmalu poginejo. Trpežne oblike drož pa se ohranijo v tleh leta in leta, ne da bi izgubile življenjsko sposobnost, ki jo v tem slučaju pridobe s stvarjanjem trosov. Ako pa so razmere z ozirom na vlago in hrano količkej ugodne, potem se večina kvasnih vrst vzdrži desetletja pri življenju, če tudi se kaj rade izprevržejo pod takimi pogoji.

Za tvorbo svojih teles in razvoj svojih življenjskih opravil potrebujejo droži celo vrsto hranin (hranilnih snovi). Vse te hranine zajemajo droži pri pridelovanju vina iz mošta, ki jih vsebuje skoraj vedno v zadostni množini.

Poleg vode, pride za hranjenje drož sladkor v prvi vrsti v poštev. V grozdju in tedaj tudi v moštu je sladkor v obliki grozdnega in pa sadnega sladkorja in sicer znaša njegova povprečna množina v moštu 15 do 20% — Poleg grozdnega in sadnega sladkorja morejo vinske droži pokipeti tudi trsni, oziroma pesni sladkor. To svojo lastnost imajo droži od neke dušikove snovi, ki ji pravimo invertin in ki je v stanu pretvarjati trsni (pesni) v kipeľni invertin sladkor. Invertin je zakvasec (ferment), ki nastaja v kvasnih stanicah in kojega lastnosti se krijejo z onimi zakvasca maltase, ki pretvarja sladni v grozdni sladkor in ga s tem usposablja za kipenje. Tudi laktasa je zakvasec, ki izpreminja mlečni sladkor tako, da postane sposoben za kipenje. Redke pa so one vinske kvasne glivice, ki vsebujejo laktaso in jih je zaradi tega tudi prav malo, ki bi bile v stanu pokipeti mlečni sladkor. — Od sladkorja potrošijo droži k večjemu 5% za svoje hranjenje. Ves ostali sladkor, kar ga je v moštu, služi pri vrenju za tvorbo alkohola in ogljikove kisline.

Izredne važnosti za hranjenje drož so dušik vsebujoče snovi mošta in od teh so še posebnega pomena beljakovine. Beljakovine, kar jih ne potrošijo droži pri svojem hranjenju, postanejo sčasoma netopljive ali pa se spojijo s česlovino v netopljive spojine in se potem izločijo in vsedejo na dno ter tako mnogo pripomorejo, da se vino očisti. Posledica tega pa je, da je v vinu čedalje manj dušikovih snovi in to more imeti zopet za posledico, da se na novo upeljano kipenje ali prekopenje vina, ako bi se imelo izvršiti, ponesreči popolnoma, ker primanjkuje drožem za hranjenje potrebni dušik in se jim s

tem odvzame sposobnost za razmnoževanje in kipenje.

Velike važnosti za hranjenje drož so tudi rudninske (mineralne) snovi mošta. K tem je prištevati raznovrstne spojine organskih in neorganskih kislin z alkalijami, z alkalijnimi zemljami in pa s kovinami. Od teh prevladujejo v moštu vinsko- in fosfornokisi kali in pa žveplenokisi magnezij in zavzemajo obenem najvažnejše mesto pri hranjenju drož. Droži potrebujejo za svoj živež primeroma prav malo rudninskih snovi. V moštu je njih množina premična in znaša povprečno 4‰. (Dalje.)

Uvažujte! Ponovno prosimo vse podružnice „Slovenske Straže“ in vse somišljenike, naj skrbijo v svojih krajih, da se povsod razširijo naše vžigalice v korist obmejnim Slovincem. Rabite povsod naše vžigalice. Opominjajte znance na rabo naših vžigalic, odločno zahtevajte od trgovcev, naj jih naročajo pri trdki Menardi v Ljubljani. Če bi vsak naš somišljenik v tem oziru kaj storil, bi bil dobiček iz vžigalic velik.

+

2853

Ravnateljstvo trgovskega bolniškega in podpornega društva v Ljubljani javlja tužno vest, da je njegov mnogoletni redni član, gospod

Alojzij Tscherne
zasebnik

danes dopoldne ob 9. uri previden svetimi zakramenti za umirajoče v 53. letu starosti mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb bude v soboto 23. septembra ob 3. uri popoldne iz mrtvašnice v Leonišču na pokopališče pri sv. Križu.

Draga pokojnika priporočamo v blag spomin.

V Ljubljani 21. septembra 1911.

Pianino

popolnoma nov iz naravnega orehovega lesa, s tremi pedali in modulatorjem, moderno konstrukcijo, krasnim glasom in vnanostjo, osobito pripraven za izobraževalna društva ali gg. učitelje, se takoj proda pod tovarniško ceno. — Naslov pove uprava „Slovenca“.

2854

Šupa in skladišče

v približni velikosti 25 do 30 m² se išče. Ponudbe pod: »V sredini mesta« na upravništvo »Slovenca«.

2849

Plahče za vozove

pokrivala za komate in odeje, platno za jadra na meter najceneje pri Štefanu Nagy, trgovina z železnino, Ljubljana, Vodnikov trg št. 5.

2822

TRZNE CENE.				
Cene veljajo za 50 kg.				
Budimpešta, 22. septembra.				
Pšenica za oktober 1911	11.78			
Pšenica za april 1912	10.18			
Rž za oktober 1911	10.18			
Rž za april 1912	9.50			
Oves za oktober 1911	8.38			
Koruza za maj 1912				
Efektiv zdržno.				

Meteorološko poročilo.					
Višina n. morjem 306.2 m, sred. zračni tlak 736.0 mm					
Dan	Cas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo
21	9. zveč.	730.1	14.0	sl. jug.	dež.
22	7. zjut.	728.4	13.0	brezvetr.	
	2. pop.	727.5	19.5	sl. svzh.	oblačno
Srednja včerašnja temp. 13.6° norm. 14.1°.					

Dr. A. Levičnik

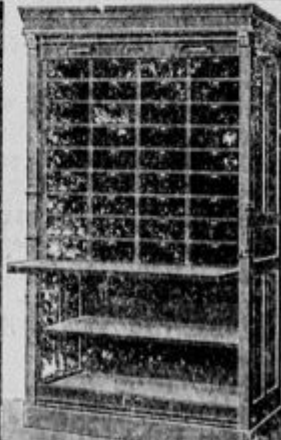
začne ordinirati
25. septembra t. l.

2857

Izobražena gospica

želi službe kot družabnica ali vzgojiteljica pri boljši rodbini. Izurjena je tudi v gospodinjstvu. Nastopi lahko takoj. Ponudbe pod »J. P.« na upravništvo »Slovenca«.

2839

ZALOGA AMERIK. PISARN. OPRAV „JERRY“

Registraturne omare od 50 K :: naprej. ::

Cenik zastoj

THE REX CO, Ljubljana,

Hotel pri Maliču. Telefon št. 38.

ŽIMA

morska trava, peresa za pohištvo kakor tudi vsi tozadevni predmeti se dobe pri Štefanu Nagy, trgovina z železnino, Ljubljana Vodnikov trg, št. 5.

2821

Konfekcijska trgovina

A. Lukič

Ljubljana, Pred škofijo 19

priporočila svojo

velikansko zalogo zgotovljenih oblek po naj-novejšem kroju za gospode, dečke in otroke

**Najnovejše v
konfekciji za dame in deklice.**

Solidna in točna postrežba.

Najnižje cene.

ŠOLSKE KNJIGE

za vse šole v najnovejših odobrenih izdajah, kakor tudi vse druge šolske potrebščine v najboljši kakovosti in po zmernih cenah priporočila

2708 10

Lav. Schwentner,
knjigotržec v Ljubljani, Prešernova ulica št. 3.

2 stavbeni parceli

s površino 2727 m² na Prulah, ste po primerni ceni na prodaj. Stavbišči ste na vogalu ulice nasproti novega mostu v bližini šolskega poslopja. Načrti in pogoji so na razpolago pri gospodu Kamenšek v pisarni „Universal“, Sodna ulica šte. 4, Ljubljana.

2827

Za slabokrvne in prebolele

je zdravniško priporočano črno Dalmatinsko vino najboljše sredstvo 2501 **„KŮČ“** 4 steklenice (5 kg) franko K 4-50 **BR. NOVAKOVIĆ, Ljubljana.**

Veletrgovina s specerijskim blagom in deželni pridelki

Anton Kolenc v Celju

Glavna zaloga: Graška c. 22, Podružnica „Narodni dom“

Prazen je izgovor, da se mora blago iskati pri tujcih, ker Vam nudi domača zgoraj imenovana veletrgovina v vsakem oziru bogato in zelo povečano zalogo z vedno svežim blagom tako, da zamore proti vsaki konkurenci popolnoma usreči zahtevam cenj. gosp. trgovcev in prosim za mnogo-brujal obisk o čemur se lahko vsakdo sam prepriča, če tudi z najmanjšim polkusom. Veletrgovina gg. duhovnikom ponudim voštene, kakor tudi druge vrste sveč, ter olje in kadilo za cerkve. V zalogi imam vsakovrstna vrtna semena zanesljive kakovosti, ter opozarjam slav. občinstvo za nakup istih, kakor tudi ostalega specerijskega blaga, ter deželnih in drugih pridelkov.

Ia Zabukovski premož ponudim po K 2-10 za 100 kg pri odjemu celega voza prosto v hišo postavljen v Celju, drugam po dogovoru.

Kupim tudi vsako množino deželnih pridelkov, kakor žita, fižola, orehovi i. t. d., i. t. d. ter rabljene solnate in druge vreče, petrolejske in oljate posode.

Pismena naročila se izvršujejo z obratno pošto. 2859

DR. B. IPAVIC ženske bolezni

Zeloška cesta (nasproti šarabona) ne ordinira od 26. septembra do 11. oktobra

Zlate svetilje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najbolj. kozm. zobo-

čistil. sred-

stvo

Seydlin

Izdelovatelj

O. Seydl

Ljubljana, Stritarjeva ulica 7

Katoliška Bukvarna v Ljubljani

objavlja ob začetku šolskega leta sledeče knjige:

Katoliški verouk za višje razrede srednjih šol.

I. knjiga Resničnost katoliške vere. (Dr. Iv. Svetina) platno K 2-80.

II. knjiga Resnice katoliške vere. (Dr. Gr. Pečjak) platno K 2-80.

III. knjiga Življenje po katoliš. veri. (Dr. Gr. Pečjak) platno K 2-80.

Pozor! Za gg. duhovnike in laike je prirejena posebna izdaja z obširnimi stvarnim kazalom. Naroča se pod imenom „Katoliška etika“. Cena K 2-80.

Kdor še ni kupil II. dela „Resnice katoliške vere“ naj si omisli rajši obe Dr. Pečjakovi knjigi v skupni vezavi in s skupnim stvarnim kazalom pod imenom „Katoliška dogmatika in etika“ Cena K 5-30.

Končnik-Fon, **Deutsches Lesebuch** für die erste Klasse slowenischer und slowenisch-utraquistischer Mittelschulen u. verwandter Lehranstalten. Preis geb. K 3-—

Pajk Milan, **Zemljepis za srednje šole**, I. del; vez. K 1-80.

Brinar Josip, **Zgodovina za meščanske šole**, z 21 slikami vez. K 2-20

Tominšek, dr. Josip, **Grška slovnica**; vez. K 3-—

Tominšek dr. Josip, **Grška vadbica**; vez. K 3-50.

Stroj Alojzij, **Liturgika**. Nauk o bogočastnih obredih sv. Katoliške cerkve s 40 slikami; vez. K 1-40.

Mazi, **Geometrijski nazorni nauk** za prvi razred srednjih šol; vez. K 1-—

Mazi, **Geometrija** za drugi razred srednjih šol; vez. K 2-80.

Mazi, **Geometrija** za tretji razred srednjih šol; cena se naznani pozneje.

Matek-Jos. Mazi, **Geometrija** za četrti in peti gimnazij. razred; vez. K 3-30

Mazi, **Osnovni pojmi poševne in pravokotne projekcije**; 29 slik. K —60.

Matek, **Geometrija** za šesti, sedmi in osmi gimnazijski razred; vez. K 3-—

Matek, **Aritmetika in algebra** za četrti in peti gimnazij. razred; v platno vez. K 3-20.

Matek-Zupančič, **Aritmetika in Algebra** za šesti, sedmi in osmi gimnazijski razred, v platno vez. K 2-80.

Družovič, **Lira** I. del. Srednješolska pesmarica. Cena K 1-70, vezana K 2-20.

Matek-Zupančič, **Geometrija** za višje razrede realk, K 5-30.

Matek-Zupančič, **Aritmetika in Algebra** za višje razrede realk; vez. K 5-30.

Juvančič, **Učna knjiga francoskega jezika**; za srednje in njim sorodne šole. I. del platno vezan K 2-50 II. del s slikami in načrtom Pariza platno vezan K 3-—

Jeršinič, **Salustijev komentar**, (Bellum Jugurthinum) K —60.

Novak, **Slovenska stenografija**, I. del. Korrespondenčno pismo; broš. K 3-—

Novak, **Slovenska stenografija**, II. del. Debatno pismo; broš. K 2-40.

Baebler, **Kemija in mineralogija** za četrti razred realk in za sorodne šole. K 3-—

Dokler, **Slovarček** k izbranim Ovidijevim pesnim Sedlmayerjeve izdaje; vez. K 1-90.

Dokler, **Komentar** k Ciceronovim govorom proti Katilini; broš. K —60.

Jeršinič, **Livijev komentar**; broš. K —60.

Koritnik, **Slovarček** k I, II. in III. spevu Ilijade; broš. K —80.

Jerovšek, **Besede in rekla**, namenjene učencem, ki se pripravljajo na čitanje sedme knjige Herodotovih zgodov. raziskanj. K 1-—

Južnič, **Slovarček** k I. in II. knjigi Vergilove Eneide in k izbranim pesmim iz „Georgica“ in „Bucolica“. K 1-—

Grafenauer, **Zgodovina novejšega slovenskega slovstva** I. del. Od Pohlina do Prešerna K 2-—, kart. K 2-50, platno K 2-80.

II. del. Doba narodnega prebujenja (1848—1868). K 6-20, platno K 7-20.

Breznik, **Slovenske besede v slovenščini** K —80.

Grafenauer, **Iz Kastelčeve zapuščine**. Rokopisi Prešernovi, Kastelčevi in drugi. K 3-—

Podlesnik, **Knjigovodstvo**. I. del; vez. K 3-20.

Podlesnik, **Knjigovodstvo**. II. del; vez. K 6-20.

Foerster, **Cantica sacra**. I. del. Cerkevna pesmarica za moški ali ženski zbor (četveroglas.). K 2-40. Ta pesmarica je skrajno potrebna za vse one učne zavode, kjer se vrši skupna šolska sv. maša.

Tominšek, **Ajdovski gradec** K —30.

Ušeničnik, **Socijologija**. Cena K 8-50, vez. K 10-80.

Medved, **Poezije**. I. del, K 3-80 vez. K 5-—.

Medved, **Poezije**. II. del, K 4-—, vez. K 5-40.

Leposlovna knjižnica:

I. zvezek: Bourget-Kalan: **Razporoka**. Roman. K 2-—, vez. K 3-—

II. zvezek: Turgenjev Sergijevič, **Stepni kralj Lear**. Povest. Stepnjak. — Jurca, **Hiša ob Volgi**. K 1-20, vez. K 2-20.

III. zvezek: Virant. — Prus. **Straža**. Povest. K 2-40, vez. 3-40.

IV. zvezek: Dostojevskij. — Levstik. **Ponižani in razžaljeni**. Roman v štirih delih in z epilogom. K 3-—, vez. K 4-20

V. zvezek: Taras Sevčenko. — Abr. **Kobzar**. Izbrane pesmi. Z zgodovinskim pregledom Ukrajine in pesnikovim življenjepisom. K 2-40, vez. K 3-60.

VI. zvezek: Champol. — Levstik, **Mož Simone**. Roman. K 1-90, vez. K 3-—

VII. zvezek: Taras Sevčenko. Abram. **Hajdamaki**. Poem z zgodovinskim uvodom o hajdamaščini. (Kobzar II. del.) Broširano K 1-50. (VI. in VII. zvezek skupno K 3-40, vez. K 4-50.) — Ima iste vrline kakor Kobzar.

VIII. zvezek: Sheehan. — Bregar. **Dolina krvi**. (Glenanaar.) Povest iz irskega življenja. K 4-20, vez. K 5-80.

IX. zvezek: Dickens-Cankar. **Povest o dveh mestih** K 5-50 vezano K 6-50.

Medved, **Kacijanar**. Tragedija v petih dejanjih. K 1-40, vezano K 2-40.

Ljubljana, Kažipot s pridejanim načrtom K 1-20.

Načrt Ljubljane. dvobarvni tisk K —30.

Isti v petih barvah K —50.

Razen teh so na razpolago seveda tudi vse druge predpisane šolske knjige in njih zalog. Zaznamke predpisanih šolskih knjig za posamezne učne zavode oddajamo brezplačno.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani s podružnico „Knjigarne Ilirija“, prej Karol Florian v Kranju.